

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор ІДГУ

ПОЛОЖЕННЯ

**про запобігання та протидію булінгу (цькуванню), дискримінації,
сексуальним домаганням та іншим проявам неетичної поведінки в
Ізмаїльському державному гуманітарному університеті**

Розглянуто та затверджено на засіданні
вченої ради ІДГУ, від 29.12.2020 р., протокол № 6

1.ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про запобігання та протидії булінгу (цькуванню), дискримінації, сексуальним домаганням та іншим проявам неетичної поведінки в Ізмаїльському державному гуманітарному університеті (далі – Положення) розроблено відповідно до Конституції України, Кодексу законів про працю України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», нормативно-розпорядчих документів Міністерства освіти і науки України, Статуту Ізмаїльського державного гуманітарного університету.

1.2. Основною метою Положення є забезпечення рівних можливостей щодо реалізації прав і свобод усіх учасників освітнього процесу, підтримання в Ізмаїльському державному гуманітарному університеті (далі – ІДГУ, Університет) середовища, вільного від булінгу (цькування), дискримінації, сексуальних домагань, принижень честі та гідності особи, та іншим проявам неетичної поведінки, формування негативного ставлення до булінгу, захист психологічного здоров'я учасників освітнього процесу.

1.3. Дія Положення поширюється на усіх осіб, які перебувають з Університетом в трудових чи інших договірних відносинах (здобувачі вищої освіти; педагогічні, науково-педагогічні працівники; особи, які працюють за договором цивільно-правового характеру; наймані працівники та інші) та які можуть безпосередньо взаємодіяти з уразливими особами при виконанні своїх посадових обов'язків.

2. ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ

2.1.Булінг (цькування) - діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

2.1.1.Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

2.1.1.1 систематичність (повторюваність) діяння;

2.1.1.2 наявність сторін - кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);

2.1.1.3 дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

2.2.Кривдник - особа, яка вчинила насильство у будь-якій формі.

2.3.Особа, яка постраждала від насильства (далі - Постраждала особа), - особа, яка зазнала насильства у будь-якій формі.

2.4.Економічне насильство - форма насильства, що включає умисне позбавлення їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні необхідних послуг, примушування до безоплатної праці, інші правопорушення економічного характеру.

2.5.Психологічне насильство - форма насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи.

2.6.Сексуальні домагання - дії сексуального характеру, виражені словесно (погрози, залякування, непристойні зауваження) або фізично (доторкання, поплескування), що принижують чи ображають осіб, які перебувають у відносинах освітнього, трудового, службового, матеріального чи іншого підпорядкування.

2.7.Фізичне насильство - форма насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

2.8.Кібербулінг (інтернет-мобінг або електронний булінг) - форма насильства, що вчиняється за допомогою електронних засобів комунікації.

«Зброєю» кібербулера стають соціальні мережі, форуми, чати, мобільні додатки тощо. Будь-які її форми мають на меті дошкулити, нашкодити чи принизити людину віртуально, дистанційно, без фізичного насильства.

Метою кібербулінгу є навмисна провокація чи залякування задля одержання влади над людиною та психологічної насолоди від її страждань.

2.9.Запобігання насильству - система заходів, що здійснюються керівництвом Університету, а також іншими учасниками освітнього процесу, та спрямовані на підвищення рівня обізнаності суспільства щодо форм, причин і наслідків насильства, формування нетерпимого ставлення до насильницької моделі поведінки у приватних стосунках, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків, а також будь-яких звичаїв і традицій, що на них ґрунтуються.

2.10.Протидія насильству - система заходів, що здійснюються керівництвом ЗВО, а також іншими учасниками освітнього процесу, та спрямовані на припинення насильства, надання допомоги та захисту Постраждалій особі, а також на належне розслідування випадків насильства.

2.11.Дискримінація - ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх

ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановленій Законом України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними

3. ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В КОНТЕКСТІ ПРОТИДІЇ НАСИЛЬСТВУ

3.1. Засновник Університету:

3.1.1 здійснює контроль за недопущенням привілеїв чи обмежень (дискримінації) за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, сімейного та майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

3.1.2 здійснює контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти; розглядає скарги про відмову у реагуванні на випадки булінгу (цькування) за заявами здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та приймає рішення за результатами розгляду таких скарг; сприяє створенню безпечного освітнього середовища в закладі освіти та вживає заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від булінгу.

3.2. Ректор Університету забезпечує створення у закладі вищої освіти безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та булінгу (цькування), у тому числі:

3.2.1 з урахуванням пропозицій територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, головного органу у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику, служб у справах дітей та центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, розробляє, затверджує та оприлюднює план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу в Університеті;

3.2.2 розглядає заяви про випадки булінгу (цькування) здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та видає рішення про проведення розслідування; скликає засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) для прийняття рішення за результатами проведеного розслідування та вживає відповідних заходів реагування;

3.2.3 забезпечує виконання заходів для надання соціальних та

психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування);

3.2.4 повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України та службі у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти.

3.3. Здобувачі освіти мають право на:

3.3.1 повагу людської гідності;

3.3.2 захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти;

3.3.3 отримання соціальних та психолого-педагогічних послуг як особа, яка постраждала від булінгу (цькування), стала його свідком або вчинила булінг (цькування).

3.4.Здобувачі освіти зобов'язані:

3.4.1 поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;

3.4.2 відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля;

3.4.3 дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, а також умов договору про надання освітніх послуг (за його наявності);

3.4.4 повідомляти керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

3.5. Педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники, інші особи, які залучаються до освітнього процесу мають право на:

3.5.1 захист професійної честі та гідності;

3.5.2 захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу, дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

3.6.Педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники зобов'язані:

3.6.1 дотримуватися педагогічної етики;

3.6.2 поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу;

3.6.3 особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, гуманізму, толерантності;

3.6.4 захищати здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм фізичного та психічного насильства, приниження честі та

гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти, запобігати вживанню ними та іншими особами на території Університету алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам;

3.6.5 дотримуватися установчих документів та правил внутрішнього розпорядку Університету, виконувати свої посадові обов'язки;

3.6.6 повідомляти ректора Університету про факти булінгу стосовно здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб, вживати невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування).

3.7. Батьки здобувачів освіти мають право:

3.7.1 отримувати інформацію про діяльність закладу освіти, у тому числі щодо надання соціальних та психолого-педагогічних послуг особам, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування), про результати навчання своїх дітей (дітей, законними представниками яких вони є) і результати оцінювання якості освіти у закладі освіти та його освітньої діяльності;

3.7.2 подавати керівництву або засновнику закладу освіти заяву про випадки булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу;

3.7.3 вимагати повного та неупередженого розслідування випадків булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу.

3.8. Батьки неповнолітніх здобувачів освіти зобов'язані:

3.8.1 сприяти керівництву закладу освіти у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування);

3.8.2 виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти.

4. ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Запобігання насильству в Університеті здійснюється шляхом реалізації наступних стратегій:

4.1. Інформування.

Університет надає на своєму веб-сайті відкритий доступ до такої інформації та документів:

4.1.1 правила поведінки здобувачів освіти в Університеті;

4.1.2 план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в Університеті;

4.1.2 порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в Університеті;

4.1.3 порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в Університеті та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування).

4.2. Діагностика.

Діагностика проводиться періодично в процесі моніторингу, зміст і засоби якого кожен структурний підрозділ Університету визначає самостійно відповідно до ситуації. Опитування учасників освітнього процесу проводяться анонімно.

4.3. Виховання

Важливим завданням профілактики насильства є просвітницька робота, яку на факультетах здійснюють заступники деканів та куратори академічних груп у процесі проведення виховних заходів. Куратор постійно впливає на соціально-психологічний клімат групи, планує та проводить заняття і вправи серед здобувачів освіти.

4.4. Серйозне сприйняття повідомлень про насильство та швидка реакція.

Формування готовності усіх учасників освітнього процесу негайно повідомляти та реагувати на випадки насильства в Університеті.

5. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕНІМ РОЗСЛІДУВАННЯ ВИПАДКІВ НАСИЛЬСТВА В УНІВЕРСИТЕТІ

5.1. Подання заяви про випадки булінгу:

5.1.1 учасники освітнього процесу, яким стало відомо про випадки булінгу (цькування), учасниками або свідками якого стали, або підозрюють його вчинення по відношенню до інших осіб за зовнішніми ознаками, або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб зобов'язані повідомляти

ректора Університету.

5.1.2. розгляд та неупереджене з'ясування обставин випадків булінгу (цькування) здійснюється відповідно до поданих заявниками заяв (далі - Заява).

5.1.3 заяви, що надійшли на електронну пошту Університету отримує секретар, яка зобов'язана терміново повідомити ректора.

5.1.4 Прийом та реєстрацію поданих Заяв здійснює секретар. Форма заяви є довільною.

5.1.5 датою подання заяв є дата їх прийняття.

5.1.6 розгляд Заяв здійснює ректор з дотриманням конфіденційності.

5.2. Комісія з розгляду випадків булінгу (цькування)

5.2.1 за результатами розгляду Заяви керівник закладу видає рішення про проведення розслідування випадків булінгу (цькування) із визначенням уповноважених осіб.

5.2.2 з метою розслідування випадків булінгу (цькування) уповноважені особи мають право вимагати письмові пояснення та матеріали

у сторін.

5.2.3 для прийняття рішення за результатами розслідування ректор створює комісію з розгляду випадків булінгу (далі - Комісія) та скликає засідання.

5.2.4 склад Комісії затверджується наказом ректора.

До складу комісії можуть входити працівники, керівник закладу та інші особи.

5.2.5 Комісія у своїй діяльності керується законодавством України та іншими нормативними актами.

5.2.6 якщо Комісія визначила що це був булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт чи сварка, тобто відповідні дії носять систематичний характер, то керівник закладу освіти зобов'язаний повідомити уповноважені органи Національної поліції.

5.2.7 у разі, якщо Комісія не кваліфікує випадок як булінг (цькування), а постраждалий не згодний з цим, то він може одразу звернутись до органів Національної поліції України із заявою, про що керівник закладу освіти має повідомити постраждалого.

5.2.8 рішення Комісії приймаються більшістю її членів та реєструються в окремому журналі, зберігаються в паперовому вигляді з оригіналами підписів всіх членів Комісії.

5.3. Потерпілий чи його/її представник можуть звертатися відразу до уповноважених органів Національної поліції України з повідомленням про випадки булінгу (цькування).

5.4. Терміни подання та розгляду Заяв:

5.4.1 заявники зобов'язані терміново повідомляти ректора про випадки булінгу (цькування), а також подати Заяву.

5.4.2 рішення про проведення розслідування із визначенням уповноважених осіб видається протягом 1 робочого дня з дати подання Заяви.

5.4.3 розслідування випадків булінгу (цькування) уповноваженими особами здійснюється протягом 3-х робочих днів з дати видання рішення про проведення розслідування.

5.4.4 за результатами розслідування протягом 1 робочого дня створюється Комісія та призначається її засідання на визначену дату але не пізніше чим через 3 робочих дні після створення Комісії.

5.4.5. Ректор зобов'язаний повідомити уповноважені органи Національної поліції про кваліфікований Комісією випадок булінгу (цькування) протягом одного дня.

6. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НАСИЛЬСТВО В УНІВЕРСИТЕТІ

Особи, винні у здійсненні насильства в Університеті, несуть дисциплінарну, цивільну, адміністративну, кримінальну відповідальність, передбачену чинним законодавством України.